

Jan Van Imschoot

Le grand retour

Jan Van Imschoot, *Ladyboy-Curleyman 3*, 2007, olieverf op doek, 200 x 160 cm. Collectie van de kunstenaar. Met toestemming van Galerie Templon, Parijs/Brussel/New York.

Niet te missen: de overzichtsexpositie *The End Is Never Near* van Jan Van Imschoot in het S.M.A.K. in Gent. De Belgische schilder legt al vijftig jaar het eigentijdse menselijk bestaan bloot, dikwijls met een duivels genoeg en via historische elementen. Zelf noemt hij zijn schilderkunst 'anarcho-barok'. Sinds 2013 woont de kunstenaar met zijn vrouw in het rustige Franse dorp Noncourt-sur-le-Rongeant. En zie: zijn werk overtreft zichzelf terwijl de aandacht opnieuw stijgt.

TEKST: CHRISTINE VUEGEN

“Ik ben geboren, los van ieder geloof, in het katholieke Vlaanderen, waar de olieverfschilderkunst is ontstaan en op punt gezet door Jan Van Eyck.” Jan Van Imschoot (*1963, Gent) zegt het in het boek *The End Is Never Near*, dat verscheen in aanloop van zijn overzichtstentoonstelling in het S.M.A.K. Nee, dit is niet het einde van zijn oeuvre. Het is ook de titel van een schilderij uit 1996: een jonge man die, wellicht op een strand, staat te kijken met een hand tegen de zon – de handpalm lijkt bebloed. Het einde is nooit dichtbij. Het kan een moedeloze zucht zijn en het klinkt tegelijk hoopvol. Dubbele bodems typeren de schilderkunst van Jan Van Imschoot. Zodra je een betekenislaag ontdekt, loert alweer een andere om de hoek en springt een betekenisvol detail in het oog. Als kind was Van Imschoot in het Brugse Groeningemuseum al onder de indruk van *Het Oordeel van Cambyzes* (1498) van Gerard David. Hij volgde een opleiding schilderkunst aan het KASK in Gent. René Daniels was belangrijk voor hem, naast Van Gogh, Rubens, Manet, Picabia, het dadaïsme, de anarchistische punk en al heel vroeg Tintoretto: “Die weigerde de macht te schilderen”, zei hij later. Schilderkunst van oude meester als Caravaggio, Goya en Velázquez, literatuur, film, donkere episodes uit de geschiedenis: de kunstenaar verdiept zich erin. Als hij met iets aan de haal gaat, is het nooit gratuit.

Jan Van Imschoot, *La Piconera (La trahison conjugale)*, 2022, olieverf op doek, 190 x 170 cm. Met toestemming van collectie Paul & Marie-Rose Declercq-Benoot. Foto: Isabelle Arthuis.

Schilderijen van hem spreken onmiddellijk aan, al laten ze zich niet altijd gemakkelijk ontcijferen. Het grote schilderij *L'échange des bêtises* (2020) kan je een eigengereid conversatiestuk noemen. De deftige heren zijn Manet en, wat meer naar voren, Van Imschoot. Het grijze hoofd dat weerspiegelt in de dobberende champagnekoeler is de oude Tintoretto. Het tafereel herinnert meteen aan *Le déjeuner sur l'herbe* (1863) van Manet: de destijds provocerende picknicscène met in de achtergrond de Bijbelse Susanna die tijdens het baden wordt bespied door oude mannen. Maar de primaire inspiratiebron is de Franse film *Les Valseuses* (1974), een anarchistische schelmenkomedie die voor ophef zorgde. Cinema en schilderkunst liggen voor Jan Van Imschoot dicht bij elkaar. Zijn werk kan overkomen als een fragment van een denkbeeldige film, die de kijker kan invullen. *The big castrator* (1995, collectie S.M.A.K.), een hand met een dolk in

Zijn schilderijen spreken onmiddellijk aan, al laten ze zich niet altijd gemakkelijk ontcijferen.

aanslag, zag hij als het beginbeeld van een Hitchcockiaanse film over iemand die wraak neemt op verkrachters. Het is een steunbetuiging aan alle slachtoffers van seksuele delicten. Lang voor #MeToo. In 2007, nadat hij op een terugvlucht van Cuba sekstoeristen hoorde opscheppen, schreef hij een wiegelied en daaruit ontsproot de reeks *Ladyboy-Curleyman*. Van Imschoot wilde de vrouwen met een penis als normaal schilderen. De portretten met fellere kleuren en meer wit demonstreren

Jan Van Imschoot, *Le combat contre l'aube*, 2020, olieverf op doek, 150 x 130 cm Collectie S.M.A.K. Foto: Bertrand Huet-Tutti.

‘Vandaag schommelen de prijzen voor een schilderij tussen 20.000 en 100.000 euro, naargelang het formaat’

RAPHAËL SACHSENBERG
(GALERIE TEMPLON)

hoe zijn schilderij verschilt naargelang het onderwerp en hoe klassieke thema's als het naakt en de hermafrodit snerpnd actueel worden. Als hij vroeger vermoorde heersers en martelaressen schilderde, was het een aanklacht tegen geweld. De laatste tijd is geweld subtiel aanwezig. Een voorbeeld is het vlees van een gedood dier in de stillevens uit 2020, die gebaseerd zijn op het 17e-eeuwse oeuvre van Willem Claeszoon Heda, dat al dertig jaar in zijn hoofd zat.

KOPLOPER

Keer op keer komt Jan Van Imschoot voor de dag met een beeld van onze tijd. Dikwijls monkelend en met een grijnzende humor, maar oprecht ernstig, ongelooflijk scherpzinnig en vaak zeer kritisch. Regels, modes en de wensen van de kunstmarkt lapt hij aan zijn laars. Bij zijn eerste museale tentoonstelling in België, in 1997 in Hasselt, noemde curator Bart Cassiman hem een van de koplopers in het peloton van Vlaamse schilders die internationaal doorbreken. Exposities in België en het buitenland volgden snel, onder andere in Galerie Gebauer in Berlijn en Bonakdar

Jan Van Imschoot, *Poltergeist*, 1995, olieverf op doek, 75 x 60 cm. Met toestemming van privécollectie. Foto: Kristien Daem.

Jancou Gallery in New York. In 2002 was er al een grote solo in het S.M.A.K. in Gent. Van Imschoot is helemaal terug van nooit echt weggeweest. De samenwerking met de gereputeerde Galerie Templon (Parijs/Brussel/New York) startte in 2016, nadat S.M.A.K.- directeur Philippe Van Cauteren in 2015 de groepsexpo *La Belgique* cureerde in de galerie in Parijs. De oprichter en eigenaar Daniel Templon had de schilder al veel eerder bezocht in zijn atelier in Gent. Raphaël Sachsenberg, directeur van de galerie in Brussel, spreekt over het belang van het oeuvre en de stijgende belangstelling: "In de ogen van Daniel is Jan Van Imschoot vandaag de dag beslist een van de beste schilders in België, en misschien zelfs internationaal. Hij is momenteel internationaal minder bekend dan andere beroemde Belgische kunstenaars, maar volgens ons zou dat moeten veranderen. Hij onderscheidt zich door de originaliteit van zijn kunst en zijn sterke persoonlijkheid. De extreme rijkdom van zijn schilderkunst passioneert Daniel Templon. Elk schilderij is ongemeen rijk aan lagen en lezingen, codes, symbolen, elementen, geschiedenissen. We bevinden ons in de traditie van de grote schilderkunst, terwijl Jan uiteraard de schilder blijft die hij is. Een schilderij van hem verwekt bij iedereen onmiddellijk een emotie. Aantreking of afstoting, het doet er niet toe, het is een sterke emotie. Dat is vrij zeldzaam, hè?" Sachsenberg vervolgt: "Jan slaagt erin om op een echt buitengewone manier een beeld te geven van de actualiteit door gebruik te maken van elementen uit het verleden. Het is een vermenging van heden en verleden, maar zijn schilderkunst is absoluut heden-

Regels, modes en de wensen van de kunstmarkt lapt hij aan zijn laars.

daags. Voor Jan is elk kunstwerk vandaag hedendaags omdat we ernaar kijken in het nu, door de ogen van onze tijd. Dit geldt ook voor cinema en muziek. Hij heeft, zoals veel kunstenaars, een grote gevoeligheid voor wat er om hem heen gebeurt. Wat hem misschien ook buitengewoon maakt, is dat hij permanent alert is en met een grote intelligentie niet alleen een visie op de eigentijdse maatschappij weet over te brengen, maar ook visionair kan zijn. Lang geleden sneed hij al onderwerpen aan als transgenders en genderongelijkheid, wat natuurlijk altijd actueel was maar nu veel meer.”

LOUTER PICTURALE HOOGTEPUNTEN

Tot nu toe waren er vijf solotentoonstellingen bij Templon. Sachsenberg: “De eerste twee verkochten met mondjesmaat.

Sinds de derde is alles snel verkocht. Het was *Le bouillon de onze heures* in 2020, een coherente expo van stillevens in Brussel. Hetzelfde gebeurde in 2021 in de galerie in Parijs in zijn solo met als hoofdonderwerp Manet, waarbij een catalogus verscheen. Iedereen zag direct dat de picturale kwaliteit heel hoog was, misschien beter dan ooit. Meer en meer mensen praten over zijn werk, meer en meer kunstinstellingen zijn geïnteresseerd, meer en meer verzamelaars kopen werk. Ook zijn laatste tentoonstelling in Parijs in maart van dit jaar was een succes. Vandaag schommelen de prijzen voor een schilderij tussen 20.000 en 100.000 euro, naargelang het formaat. Tekenen doet hij nog zelden, maar het kan zijn dat hij de komende jaren tekeningen toont. De prijs voor een tekening van pakweg 30 x 40 cm ligt rond de 5000 euro.” Volgens Sachsenberg staat Jan Van Imschoot weer op het voorplan in de Belgische kunstscene. “De laatste drie jaar is werk aangekocht door het S.M.A.K., Mu.ZEE, M Leuven via de Vlaamse Gemeenschap, en KANAL-Centre Pompidou overweegt een aankoop”, vertelt hij. “Ik heb werk kunnen plaatsen in belangrijke privécollecties in België en grote collecties in Zwitser-

land, Duitsland en Griekenland. We werker aan de internationale uitstraling. Vroeger is in de VS veel werk van Jan verkocht. Ik ben ervan overtuigd dat zijn solo in 2025 in Galerie Templon in New York een succes zal zijn. Niet alleen de interesse en de erkenning gaan de hoogte in. Jan Van Imschoot was vijftig toen hij naar Frankrijk verhuisde. En voilà, het resultaat is er. Hij is nu zestig en zijn schilderkunst is een aaneenschakeling van picturale hoogtepunten.”

BEZOEKEN

Jan Van Imschoot. *The End Is Never Near*
S.M.A.K.
Gent
www.smak.be
07-10 t/m 03-03

LEZEN

Jan Van Imschoot. *The End Is Never Near*,
tekst Selen Ansen et al., Mercatorfonds, i.s.m.
Galerie Templon en S.M.A.K., Engelse, Franse
en Nederlandse uitgave, 234 pagina's, ISBN:
9789462303300. Prijs: € 55.

Jan Van Imschoot, *L'échange des bêtises*, 2021, 190 x 340 cm, olieverf op doek. Met toestemming van Galerie Templon, Parijs/Brussel/New York. Foto: Bertrand Huet-Tutti.